НАПРЯМНІ

для попередження та реагування на насильство над дітьми в Пластових Організаціях

Затверджено Пленумом ГПБ

Редакція від 27 серпня 2026 р.

КОНФЕРЕНЦІЯ
УКРАЇНСЬКИХ ПЛАСТОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

конференція українських пластових організацій

Австралія – Австрія – Аргентина – Велика Британія – Іспанія – Канада – Німеччина – Польща
Словаччина – США – Україна – Франція

ГОЛОВНА ПЛАСТОВА БУЛАВА

НАПРЯМНІ ДЛЯ ПОПЕРЕДЖЕННЯ ТА РЕАГУВАННЯ НА НАСИЛЬСТВО НАД ДІТЬМИ В ПЛАСТОВИХ ОРГАНІЗАЦІЯХ

Затверджено Пленумом ГПБ
Редакція від 27 серпня 2026 р.

Напрямні для попередження та реагування на насильство над дітьми в пластових організаціях (далі "Напрямні") є основою для творення безпечного середовища в членських організаціях КУПО – Крайових Пластових Організаціях та Пластових Групах (далі "пластові організації"). Вони діють разом з “Об’явою Головної Пластової Булави щодо попередження та реагування на насильство в пластових організаціях”.

Цей документ є **рамковим**, тобто таким, що встановлює мінімальні стандарти безпеки для всіх пластових організацій у світі. Національні організації зобов’язані адаптувати та доповнити його відповідно до місцевого законодавства, міжнародних норм та внутрішніх пластових документів, не знижуючи рівень захисту.

1. Загальні положення
1.1 Заява
1.2. Напрямні для попередження та реагування на насильство в пластових організаціях спрямовані на:
1.3 Ролі та обов'язки
1.4 Терміни та визначення
1.5 Мета та сфера застосування
1.6 Основні принципи
1.7 Можливі ризики у пластовому середовищі (контекст)
2. Стандарти
Стандарт організаційної політики
Стандарт щодо людей, які працюють з дітьми (People Standard)
Стандарт щодо імплементацій політик
Стандарт щодо моніторингу та підзвітності
3. Основна частина
3.1 Що ми розуміємо під насильством та жорстоким поводженням з дітьми:
3.2 Усі пластові організації повинні:
3.3 Кожна пластова організація повинна впровадити наступне:
4. Референт з безпеки
4.1 Головний референт з безпеки
4.2 Референт з безпеки крайової пластової організації
4.2.1. Обов'язки Референта з безпеки пластової організації:
4.2.2 Завдання Референта з безпеки пластової організації:
4.2.3 Права Референта з безпеки пластової організації
4.2.4 Гарантії незалежності
4.3 Вимоги до особи, яка може бути призначеною Головним референтом з безпеки чи Референтом з безпеки пластової організації визначаються на рівні краю, ГПБ рекомендує:
5. Безпечний добір дорослих
6. Навчання та постійна підтримка
7. Реагування на випадки
8. Відповідальність за вчинення насильства над дітьми
8.1 Види відповідальності та заходи реагування
9. Імплементація
10. Моніторинг і звітування
11. Перегляд політики
Особливості впровадження політики на рівні Булави Пластових Груп та Пластових Груп
1. Булава Пластових Груп (БПГ)
2. Пластові Групи (ПГ)
3. Розгляд випадків та відповідальність

1. Загальні положення

1.1 Заява

Кожна особа має право на безпеку, повагу та захист від усіх форм насильства, зловживань або недбалості. Пласт зобов'язується створювати середовище, у якому діти та молодь можуть зростати, розвиватися та навчатися без страху, загроз і шкоди у кожній країні, де існує Пласт.

Пласт дотримується принципу **нульової толерантності** до будь-яких форм насильства, жорстокого поводження, домагань, експлуатації чи дискримінації.

1.2. Напрямні для попередження та реагування на насильство в пластових організаціях спрямовані на:

- Формування культури поваги та відповідальності
- Запобігання небезпекам та зниження ризиків;
- Створення дієвих механізмів реагування;
- Забезпечення підтримки постраждалих;

1.3 Ролі та обов'язки

- Пленум ГПБ затверджує напрямні та оновлює відповідні правильники.
- При Головній Пластовій Булаві діє Головний референт з безпеки як співробітник.
- Головний референт з безпеки координує діяльність референтів з безпеки пластових країв/груп та моніторить впровадження політики безпеки на міжкрайовому рівні.
- Референт/-ура з безпеки пластової організації: координує вишкільну, візуальну й інституційну складову безпеки, веде всі випадки, гарантує дотримання стандартів, виносить проєкти рішень до Крайової Пластової Старшини (КПС) чи Булави Пластових Груп (БПГ) відповідно.
- КПС чи БПГ: приймає рішення щодо випадків у пластовій організації на основі рекомендацій Референта/-ури з безпеки пластової організації.
- Станиці: забезпечують систему превенції у співпраці з Референтом/-урою безпеки пластової організації та булавами уладів.
- Зв'язковий/гніздовий/референт УПП: відповідає за підготовку виховників, донесення політики, виявлення ризиків.
- Виховники: стежать за емоційним станом дітей, озвучують правила, створюють середовище довіри.

1.4 Терміни та визначення

Безпека дитини — стан фізичного, емоційного та соціального добробуту, коли дитина захищена від усіх форм шкоди.

Булінг — повторювана агресивна поведінка з наміром принизити, залякати, ізолювати або завдати психологічної шкоди іншій дитині. Включає фізичний, вербальний і соціальний тиск.

Виховник — особа, яка виконує роль наставника, лідера, волонтера або адміністратора у кожному виховному уладі.

Вразлива особа — особа, яка потребує додаткового захисту через психічний стан, інвалідність або інші обставини.

Гарасмент — небажана поведінка, яка має на меті або має наслідком порушення гідності людини, створення ворожої, загрозливої або принизливої атмосфери. В контексті захисту дітей може бути як вербальним, так і фізичним чи візуальним.

Грумінг (Grooming) — процес, за якого дорослий або старша дитина встановлює контакт, викликає довіру та поступово готує дитину до сексуального насильства чи експлуатації. Часто це відбувається в інтернеті.

Дитина — особа до досягнення 18 років.

Дійсний член — особа, яка досягла 18 років, є заприсяженою, зареєстрованою в пластовій організації (і платить членські внески), належить до УСП чи УПС.

Домашнє насильство — фізичне, сексуальне, психологічне або економічне насильство, що вчиняється у сім'ї або між особами, які проживають разом чи мають близькі стосунки. Діти можуть бути як прямими жертвами, так і свідками — обидві ситуації визнаються формами жорстокого поводження.

Економічне насильство — будь-які дії або бездіяльність, спрямовані на обмеження фінансових ресурсів, доступу до основних потреб, можливостей освіти, медичного обслуговування та інших необхідних благ, що завдають шкоди дитині або позбавляють її достатньої матеріальної підтримки.

Експлуатація - використання дитини з метою отримання вигоди або влади: трудова, сексуальна, кримінальна експлуатація, порушення права на освіту чи гідність.

Емоційне насильство – систематичне жорстоке поводження з дитиною, яке негативно впливає на її самосприйняття та розвиток.

Згода — добровільне, усвідомлене і чітко виражене погодження на взаємодію. Діти за замовчуванням вважаються такими, що не можуть дати повної згоди на сексуальні чи ризиковані взаємодії з дорослими.

Зловживання — будь-яка дія або бездіяльність, що шкодить фізичному, емоційному або психологічному добробуту дитини (включаючи сексуальне, фізичне, емоційне насильство чи недогляд).

Занедбання — систематичне невиконання батьками або іншими дорослими обов'язків щодо забезпечення основних потреб дитини: у безпеці, здоров'ї, харчуванні, освіті, турботі, емоційній підтримці.

Кібербулінг — цілеспрямоване приниження, погрози чи переслідування дитини в онлайн-просторі (соцмережі, месенджери, форуми, ігри). Часто публічний, довготривалий і важко контрольований.

Кодекс поведінки — внутрішній письмовий документ Організації, який визначає норми етичної та неетичної поведінки та взаємодії з дітьми.

Насильство між дітьми - будь-які форми фізичного, психологічного, сексуального чи економічного насильства, вчинені однією дитиною або групою дітей стосовно іншої дитини.

Насильство над дитиною — будь-яка фізична, емоційна або сексуальна дія або бездіяльність, спрямована проти дитини, що завдає або може завдати їй шкоди, травми, страждання або обмежує її права та свободи.

Нехтування потребами дитини — неувага або бездіяльність з боку особи, яка виховує дитину, щодо задоволення базових потреб дитини.

Організаційне/інституційне насильство — системне порушення, що виникає внаслідок нездатності організації запобігти повторюваному жорстокому поводженню поводженню з дітьми або іншими вразливими особами.

Пластова організація — Крайова пластова організація чи Пластова група.

Пластприят - допоміжне з'єднання у Пласті, яке гуртує приятелів Пласту, в першу чергу батьків пластової молоді, котрі допомагають Пластові морально і матеріально

Політика попередження та реагування на насильство над дітьми — внутрішній письмовий документ пластової організації, що регулює попередження та реагування на випадки насильства та жорстокого поводження з дітьми.

Попередження насильства — запобігання (превенція) будь-яких форм та проявів жорстокого поводження з дитиною.

Права дитини — система можливостей, які необхідні особі для її розвитку, враховуючи незрілість дитини.

Психологічне насильство — тривала поведінка, яка завдає шкоди емоційному стану дитини: систематичне приниження, залякування, ігнорування, контроль, маніпуляції, образи чи відмова у підтримці.

Референт з безпеки — особа, відповідальна за впровадження політики захисту та реагування на повідомлення про порушення.

Ризики — небезпечні випадки, які можуть статися в майбутньому. Під ризиками можемо розуміти наступне:

Небезпека (Hazard) – це річ, явище чи умова, яка має потенціал завдати шкоди.

Шкода (Harm/Damage)— це будь-який негативний наслідок, що виникає внаслідок дії небезпеки.

Ризик (Risk) – це ймовірність («математична правдоподібність») що небезпека справді завдасть шкоди або що небезпека доведе до шкоди

Випадок (Case/Accident): Подія, що призвела до шкоди (здоров'ю людини чи пошкодження майна).

Інцидент (incident): Подія, яка (за високого ризику) могла призвести до шкоди, але не обов'язково призвела. («near miss» - напр. юнак послизнувся на мокрій підлозі, але встиг утриматися й не впав.)

Самоушкодження — навмисне завдання собі фізичної шкоди без суїцидального наміру як спосіб впоратися з емоційним болем, тривогою, гнівом або психічним перевантаженням.

Секстинг — створення, надсилання, отримання або поширення інтимного або сексуального контенту (фото, відео, повідомлень) через електронні засоби. У випадку з неповнолітніми — це форма ризикованої поведінки, яка може призвести до експлуатації.

Сексуальне насильство — використання дитини дорослим або іншою дитиною з метою задоволення своїх потреб сексуального характеру.

Фізичне насильство — навмисні дії (або бездіяльність), які призвели або можуть призвести до нанесення дитині фізичної шкоди, болю або травм.

Фізичні покарання — будь-яка форма покарання, яка використовує фізичну силу і завдає дитині болю або дискомфорту (удар, ляпас, штовхання, щипання, примус до виснажливої активності тощо).

> ***Перелік термінів не є вичерпним та може бути доповнений чи змінений відповідно до потреб кожної пластової організації та національного законодавства.***

1.5 Мета та сфера застосування

Напрямні задають стандарти та механізми, обов'язкові до дотримання у всіх пластових організаціях, незалежно від країни перебування, усіма членами організацій, приятелями Пласту, партнерами. Вони узгоджені з принципами скаутингу, Конвенцією ООН про права дитини, найкращими світовими практиками захисту дітей.

1.6 Основні принципи

- Нульова толерантність до насильства;
- Безпека дитини – пріоритет над іміджем організації;
- Превенція через політику, навчання і культуру відкритості;
- Своєчасне реагування і прозорі процедури;
- Залучення дітей до процесів захисту та розуміння власних прав

1.7 Можливі ризики у пластовому середовищі (контекст)

Середовище, в якому діти, молодь, інші члени Пласту взаємодіють один з одним у межах таборів, мандрівок, тренінгів і гурткової діяльності часто є середовищем високої довіри, із великою автономією провідників, тому має певні ризики як от:

Нерівність владних позицій
Дорослі лідери, які мають вплив на рішення щодо участі, нагород, лідерства чи рекомендацій, можуть зловживати довірою дітей або молоді. Навіть невинні жести можуть бути інтерпретовані як тиск, особливо в умовах залежності.

Ізольованість дітей
Ночівлі в наметах, приватні розмови, дорога вдвох або допомога при переодяганні створюють потенційно небезпечні умови для зловживання.

Недостатня підготовка дорослих
Без чіткого розуміння меж допустимої поведінки, принципів спілкування з дітьми, постійного підвищення кваліфікації або вміння розпізнати ознаки небезпеки навіть добрі наміри можуть призвести до шкоди.

Середовище «мовчання»
У деяких культурах скаутингу утвердилася традиція замовчування проблем — щоб "не псувати атмосферу" або "він/вона стільки зробив/ла для організації, а це просто помилка". Це підриває довіру і залишає дітей у небезпеці.

Груповий тиск і булінг серед однолітків
Діти й молодь можуть ставати жертвами знущань або соціального виключення в малих групах, особливо у віддалених локаціях чи онлайн, де дорослі не завжди помічають, що відбувається.

Вразливість у цифровому просторі
Діти й молодь часто мають необмежений доступ до Інтернету й не розуміють ризиків у цифровому світі. Спілкування з дорослими відбувається у приватних чатах та може виходити за рамки норми. Цифровий світ більш сприятливий до кібербулунгу поза наглядом дорослих

Конфлікт ролей для молодих лідерів (18–20 років)

Часто щойно з юнацтва пластуни не встигають усвідомити роль дорослого та можуть поводитися невідповідно до розподілу ролей в пластових середовищах, що підриває довіру до проводу та створює часто незрозумілі ситуації.

Відсутність механізмів довіри або інформування.
Поміж братерськістю та доброзичливістю ми можемо забувати про повагу до власних та чужих персональних кордонів. Важливо, щоб в організації були механізми інформування про неприйнятну поведінку чи ймовірність її виникнення для їх виявлення та мінімізації

Наївність виховників чи проводів що до прояву насильства у власному осередку
Хоча у пластунів може існувати свідомість про насильство в суспільстві на загал, прояв насильства у власному осередку може бути підсвідомо ігнорованим (синдром "такого-в-нас-немає").

Міжкультурна необізнаність
Пластуни, які їдуть в іншу країну на пластові чи скаутські заходи/обміни, часто не знають місцевих правил і норм та можуть навмисно або ненавмисно завдати шкоди дитині.

Пластові організації повинні керувати ризиками та мінімізовувати їх через аналіз, політики, вишкільні та виховні програми, а також відповідно до національних законодавств, локальних викликів та внутрішніх процесів організації.

> ***Цей перелік ризиків не є вичерпним, оцінювання ризиків пластові організації повинні проводити не рідше ніж раз на два роки для удосконалення локальних політик.***

2. Стандарти

Для ефективної превенції насильства над дітьми та виконання цих напрямних **рекомендуємо брати за основу** міжнародні стандарти захисту дітей «Keeping children safe» (Великобританія): політика, люди, імплементація, моніторинг та підзвітність.

> ***Приклади як можуть втілюватись стандарти на практиці та закликаємо до їх активного використання при створенні та імплементації власних політик в пластових організаціях.***

Стандарт організаційної політики

Стандарт передбачає, що кожна пластова організація, яка діє від імені Пласту може запровадити наступне:

- Зробити публічну заяву про нульову толерантність до насильства;
- Створити політику (положення) попередження та реагування на насильство над дітьми на основі найкращих практик та національного законодавства і затвердити її відповідним чином;
- Створити та керуватись кодексом поведінки членства.

Стандарт щодо людей, які працюють з дітьми

Стандарт передбачає, що кожна крайова організація та пластова група, яка діє від імені Пласту може запровадити наступне:

- Призначити відповідального/-них за безпеку дітей в організації від імені КПС;
- Створити систему безпечного відбору волонтерів та виховників, та відповідну політику (чи відповідний розділ у політиці попередження та реагування на насильство над дітьми);
- Створити систему навчання про попередження та реагування на насильство над дітьми для дійсних членів та прихильників;
- Створити систему навчання для дітей та імплементувати безпекові компоненти у пластові програми для дітей (створення превентивних заходів з метою захисту дітей від усіх форм насильства та жорстокого поводження).

Стандарт щодо імплементацій політик

Стандарт передбачає, що кожна організація, яка діє від імені Пласту може створити умови для впровадження стандартів:

- Створити план імплементації політик;
- Створити ефективну та доступну процедуру зголошення випадків та реагування у випадку, якщо політики не спрацюють.

Імплементацію політики на рівні краю забезпечує крайова референтура/-ент з безпеки. Імплементація не обмежена наступними пунктами але може включати такі зобов'язання:

Побудувати ефективну систему превенції насильства над дітьми, вразливими особами в організації:

- Безпековий компонент у вишкільній системі для дорослих (вишколи виховників УПЮ, УПН, УПП, зв'язкових, провідників вишколів, комендантів таборів, Школа Булавних, Лісова Школа і всі інші), щорічний базовий безпековий тренінг перед початком пластового року для усіх виховників та інструкторів (можливо онлайн);

- Безпековий компонент у вишкільній системі для дітей (безпекові гутірки на початку року як обов'язкові, на початку таборів як обов'язкові, кожна дитина має знати та має мати можливість сказати, як з нею ок та не ок поводитись, і куди вона має звернутись);
- Безпековий компонент візуально інтегрований в роботі з дітьми усіх уладів: домівка та Пласт як безпечне середовище, референт з безпеки як вікно, де точно відбудеться справедливість. Наприклад: розміщення правил на звороті пластової проби, на сайті організації, у розсилках, на дошках оголошень в домівках, інформування батьків, тощо з метою якнайкращої превенції та недопущення негідних людей до роботи з дітьми в організації
- Забезпечити конфіденційність та анонімність;
- Створити та імплементувати в пластових організаціях та по осередках політику захисту дітей в організації, якщо такої немає досі.

Побудувати систему реагування на насильство над дітьми:

- Розробити зрозумілу та доступну систему повідомлень про підозру на насильство чи факт насильства над дітьми в кожній пластовій організації
- Створити зрозумілу, обмежену в часі процедуру реагування на випадки
- Створити зрозумілий моніторинг та звітування

Стандарт щодо моніторингу та підзвітності

Стандарт моніторинг та підзвітність передбачає, що кожна пластова організація повинна постійно моніторити ефективність політик, їх імплементацію, навчання членства та працівників, аналізувати ризики та вносити зміни до політик.

Наявність та імплементація усіх вищевказаних компонентів не гарантує абсолютного унеможливлення насильства над дітьми. Насильство може статися будь-де та з будь-ким, незалежно від віку, статі, культури, мови, соціального статусу, віросповідання, раси, здібностей. Тому, організація повинна чітко, безкомпромісно та в інтересах дитини реагувати на кожен випадок чи підозру щодо насильства чи жорстокого поводження з дітьми.

3. Основна частина

3.1 Що ми розуміємо під насильством та жорстоким поводженням з дітьми:

- домашнє насильство
- гарасмент
- психологічне насильство
- економічне насильство
- занедбання
- інституційне насильство
- сексуальне насильство
- фізичне насильство
- насильство між дітьми
- експлуатація
- булінг
- кібербулінг
- грумінг
- фізичні покарання
- секстинг
- самоушкодження
- будь-які дії щодо дитини, які викликають в неї відчуття небезпеки, шкодять психічному благополуччю та відбуваються проти волі дитини.

> *Цей перелік не є вичерпним та може бути доповненим відповідно до потреб кожної пластової організації.*

3.2 Усі пластові організації повинні:

- Створити умови, де безпека дитини та її потреби будуть у центрі уваги та усіх рішень;
- Створити середовище, де діти почуваються безпечно та такими, що їх поважають та цінують, відчувають впевненість і знають до кого з дорослих потрібно звернутись, якщо вони зазнають труднощів;
- Максимально знизити усі можливі ризики насильства щодо дітей та між дітьми, та створити умови для превенції таких дій;
- Забезпечити умови в яких кожен зможе ідентифікувати насильство та розповісти про нього;
- Підвищити обізнаність усіх членів організації, волонтерів та дотичних людей щодо необхідності превенції насильства та жорстокого поводження з дітьми та їхньої відповідальності за виявлення можливих випадків та повідомлення про них;
- Реагувати та сприймати серйозно усі скарги щодо жорстокого поводження з дітьми або в дитинстві і від дорослих, і від дітей відповідно до розробленої процедури;
- Забезпечити прозорий та справедливий розгляд скарги та відповідну і співмірну відповідальність;
- Забезпечити роботу з вторинними жертвами за потреби чи на вимогу;
- Забезпечити ефективну взаємодію з іншими відомствами щодо захисту дітей від насильства та жорстокого поводження;
- Плекати прийняття усіх дітей та молоді, культуру відповідальності, відчуття безпеки та інклюзивність;

- Забезпечити культуру повідомлення від третіх осіб (спостерігачі, ті хто знають чи мають підозру, але не є учасниками скарги) та відповідальність за приховування інформації всередині організації, незалежно від норм національного законодавства.

3.3 Кожна пластова організація повинна впровадити наступне:

- Розробити та затвердити політики попередження та реагування на насильство над дітьми (child safeguarding policy) на рівні своєї організації, створити план впровадження та імплементовувати його;
- Імплементувати безпекові компоненти у свою виховну та вишкільну систему (гутірки, інструктажі, програми, систематичне навчання, табори тощо);
- Створити систему безпечного залучення волонтерів (safe recruitment);
- розробити, затвердити кодекс поведінки членства (code of conduct);
- За потреби забезпечити документи локальними мовами для кращого розуміння членством;
- Призначити референтуру/референта з безпеки (safeguarding officer) у кожній пластовій організації як єдине вікно для звернень;
- Створити політики безпечного таборування (можуть бути частиною загальної політики);
- Впровадити механізми систематичного інформування про політику попередження та реагування на насильство над дітьми, реагування на випадки та підтримку;
- Забезпечити умови для повідомлення інформації про можливі факти насильства чи жорстокого поводження з дітьми;
- Проводити регулярний моніторинг, навчання та звітування перед членством, крайовим та світовим проводом;
- Адаптувати політику до національного контексту без зниження стандарту напрямних.

> *Цей перелік не є вичерпним та може бути доповненим відповідно до потреб кожної пластові організації*

4. Референт з безпеки

4.1 Головний референт з безпеки

ГПБ призначає як співробітника Головного референта з безпеки для впровадження стандартів захисту дітей, належного реагування і міжкрайової координації, моніторингу, підзвітності, консультування з безпекових питань.

Обов'язки Головного референта з безпеки:

- Супроводжує крайові пластові організації у розробці власних політик;
- Координує діяльність крайових референтів/-тур з безпеки;
- Моніторить впровадження політик безпеки;
- Консультує щодо безпечного пластування на міжкрайових заходах та таборах. Імлементація безпечного пластування на таких заходах відбувається відповідно до законодавства країни проведення та політики безпечного пластування відповідного краю чи ПГ.
- Підтримує постраждалих у складних міжнародних ситуаціях;
- Збирає та узагальнює практики для постійного вдосконалення системи;
- Збирає та узагальнює статистику щодо ризиків в організації;
- Координує роботу з головою ГПБ для творення безпечної організації;
- Конфіденційно повідомляє Голову ГПБ про відповідні випадки в організації.

Він діє незалежно. Будь-яке втручання у його діяльність заборонене, а відповідальність за таке втручання настає згідно з пластовими приписами.

Головний референт з безпеки не підлягає переслідуванню, дисциплінарному впливу чи впливу з боку керівництва через виконання ним своїх обов'язків.

Рішення Головного референта з безпеки є рекомендаційними для ГПБ.

4.2 Референт з безпеки крайової пластової організації

КПС або провід пластової групи формує систему та структуру захисту дітей відповідно до особливостей структури краю та фіксує це у своїх крайових політиках.

ГПБ **рекомендує** наступне:

Усі випадки порушення політики попередження насильства в Пласті в кожній пластовій організації розглядає Референт з безпеки пластової організації та рекомендує відповідні та співмірні проєкти рішень до КПС.

Референт з безпеки (safeguarding officer) — це незалежна особа, уповноважена крайовим проводом, що відповідає за впровадження, моніторинг і вдосконалення політики попередження та реагування на насильство над дітьми в пластовій організації

Референт з безпеки безпосередньо відповідає за процедури **інтервенції (внутрішні розслідування випадків в організації)** та дотримання конфіденційності в усіх випадках.

Референт з безпеки пластової організації призначається або звільняється відповідним рішенням КПС або БПГ та звітує перед КПС та БПГ не рідше одного разу на рік.

Якщо випадків стає більше ніж 20 на рік в пластовій організації, рекомендовано в команду референта залучати заступника.

Референт може мати свою команду для ефективної **превенції (попередження)** та імплементації політики — булава референта.

4.2.1. Обов'язки Референта з безпеки пластової організації:

- Впроваджує політику захисту та наглядає за її дотриманням
- Забезпечує інструктаж нових та дійсних членів (онлайн чи офлайн координація)
- Приймає повідомлення про порушення політики
- Консультує щодо дій у складних або невизначених ситуаціях
- Веде облік випадків та надає звіти до КПС чи БПГ та ГПБ

4.2.2 Завдання Референта з безпеки пластової організації:

- Виконувати обов'язки неупереджено, відповідно до пластового закону й етики.
- Розробляти та подавати на затвердження внутрішні документи щодо безпеки, захисту та реагування на порушення (політика, інструкції, шаблони).
- Проводити оцінку ризиків в організації.
- Координувати співпрацю між виховниками усіх уладів зв'язковими, ройовими, гніздечковими, крайовим проводом щодо реалізації заходів безпеки.
- Надавати індивідуальні консультації, роз'яснення, методичну підтримку всім дорослим членам організації.
- Забезпечувати проведення навчання виховників/впорядників, зв'язкових/гніздових, інструкторів, юнацтва/новацтва/пташат й батьків щодо правил безпечної поведінки, повідомлення та реагування.
- Формувати та реалізовувати річний план навчань з безпеки для всіх дорослих волонтерів та учасників.
- Розробляти і втілювати програми інформування дітей, батьків, волонтерів про політику безпеки (гутірки, буклети, презентації).
- Поширювати інформацію про роботу Пласту в сфері захисту (на сайтах, в публікаціях, звітах).
- Регулярно проходити підвищення кваліфікації (рекомендовано щонайменше раз на 2 роки).
- Виявляти конфлікт інтересів, повідомляти про нього та ініціювати заходи щодо врегулювання.
- Брати участь у доборі дорослих або робити це у співпраці з булавами дійсного членства (перевірка рекомендацій, безпековий скринінг під час співбесіди).
- Організовувати та вести внутрішні канали для повідомлень про порушення (анонімні, письмові, усні).
- Проводити перевірку повідомлень про випадки — самостійно або через робочу групу.
- Скликати (згідно політики краю) групу з внутрішнього розслідування в організації (наприклад: координатор, юрист, психолог, представник осередку, де трапився випадок).
- Інформувати крайовий провід про потенційні серйозні випадки порушень або небезпеки.
- Забезпечити реагування протягом 24 годин після повідомлення про серйозне порушення.
- Забезпечувати захист постраждалих і викривачів, надавати їм регулярне інформування про хід справи (не рідше ніж раз на 2 тижні).
- Пропонувати рішення щодо дисциплінарних заходів після розслідування.
- Формувати реєстри випадків, перевірок, порушень, повідомлень, дисциплінарних заходів.
- Проводити щорічну оцінку ефективності політики та заходів безпеки.
- Готувати щороку звіт до ГПБ та КПС.

- Налагоджувати співпрацю з державними службами, іншими організаціями, експертами та партнерами у сфері захисту дітей та повідомляти їх відповідно до законодавства.
- Щонайменше раз на два роки оновлювати політику з урахуванням нових досліджень, виявлених ризиків та рекомендацій.
- Дорадчувати виховникам та членам організації і координувати подальші дії, коли є випадок або підозра щодо насильства над дитиною від третьої сторони (з поза організації, напр. в родині, школі ітд.)

4.2.3 Права Референта з безпеки пластової організації

- Отримувати пояснення від будь-якого члена Пласту щодо ймовірних порушень.
- Викликати та опитувати осіб, дії яких могли спричинити шкоду.
- Мати доступ до необхідної документації (з урахуванням конфіденційності).
- Обробляти персональні дані в межах своїх повноважень.
- Мати доступ до простору та інформаційних систем Пласту для перевірки або дій у сфері безпеки.
- Надсилати запити до органів державної влади, партнерів, фахівців.
- Контролювати діяльність відповідальних осіб у крайових/осередкових підрозділах.
- Подавати запити щодо захисту викривачів у разі переслідування.
- Ініціювати перевірки, службові розслідування, дисциплінарні процедури.
- Вносити пропозиції до КПС щодо вдосконалення системи захисту.
- Брати участь у нарадах, зборах, засіданнях робочих груп із питань безпеки.
- Давати обов’язкові до виконання рекомендації у випадку виявлення порушень.

4.2.4 Гарантії незалежності

- Референт з безпеки діє незалежно. Будь-яке втручання у його діяльність заборонене, а відповідальність за таке втручання відбувається згідно пластових приписів
- Референт з безпеки не підлягає переслідуванню, дисциплінарному впливу чи впливу з боку керівництва через виконання ним своїх обов’язків.
- Рішення Референта з безпеки не можуть змінюватися або блокуватися іншими особами, якщо це не передбачено процедурно. Вони є рекомендаційними до КПС. Остаточні рішення приймає КПС.
- У разі втручання, Референт з безпеки має право звернутися до КПС
- Референт з безпеки крайової пластової організції зобов’язаний щороку надсилати звіт до Головного референта з безпеки при ГПБ.

4.3 Вимоги до особи, яка може бути призначеною Головним референтом з безпеки чи Референтом з безпеки пластової організації визначаються на рівні краю, ГПБ рекомендує:

- Бути повнолітнім
- Бути дійсним членом Пласту чи пластовим приятелем (на рішення пластової організації)
- Мати рекомендацію проводу та хоча б трьох членів організації як людини справедливої і чесної, з взірцевою пластовою поставою та відсутністю подвійних стандартів
- Наявність досвіду роботи в сфері захисту дітей, соціальної роботи, психології або права не менше двох років
- Побажана вища освіта в галузі соціальних наук, психології, права або відповідної сфери
- Розуміння законодавства щодо захисту дітей і механізмів реагування на випадки насильства

- Вміння ефективно спілкуватися з дітьми, їхніми сім'ями та іншими фахівцями.
- Здатність до емпатії та уміння надавати психологічну підтримку дітям та їхнім родинам
- Здатність аналізувати ситуації й ухвалювати рішення на основі зібраних даних
- Побажане вміння розробляти та реалізовувати програми або стратегії у сфері захисту дітей
- Здатність налагоджувати партнерські відносини з державними та недержавними організаціями

5. Безпечний добір дорослих

Якість, мотивація та особиста доброчесність дорослих визначають безпечність середовища для дітей.

Тому, усі дорослі, які взаємодіють із дітьми або молоддю в організації, повинні пройти **ретельний відбір**, до того як стати членами організації, який включає:

- перевірку попереднього досвіду, зокрема в дитячих організаціях;
- рекомендації (побажано три) від осіб, з якими мали досвід спільної роботи та їхня перевірка на достовірність;
- декларацію про несудимість та перевірку на національних/міжнародних реєстрах злочинців (за наявності таких у країні);
- обов'язкове початкове навчання з безпеки дітей (safeguarding training) перед початком роботи з дітьми
- ознайомлення з крайовою політикою попередження та реагування на насильство та підписання кодексу поведінки

Будь-яка особа, яка не погоджується на ці умови або не відповідає критеріям, не може бути залучена до програм Пласту, що включають участь дітей. У разі сумнівів у поведінці або ставленні кандидата — рішення про його допуск приймає відповідний провід пластової організації спільно з Референтом з безпеки пластової організації, за принципом обережності

Команданти вишколів, які передбачають допуск дорослих до роботи з дітьми своїм рішенням про зарахування вишколу рекомендують учасника як потенційно надійного та безпечного дорослого для дітей.

6. Навчання та постійна підтримка

Усі дорослі (18+) пластуни, зобов'язані проходити регулярні **базові навчання з питань безпеки дітей (онлайн чи офлайн)**, які охоплюють:

- розпізнавання форм зловживання та їх ознак;
- комунікацію з дітьми та вразливими групами;
- алгоритм дій у разі підозри або виявлення порушення;
- процедури повідомлення та захисту та інші теми

Такі навчання регулюються на рівні пластової організації і можуть бути як окремими так і імплементованими в пластові заходи чи програму

Для дійсних членів, які займають адміністративні чи виховницькі ролі, можна передбачити опційні **розширені модулі**, які включають етичне лідерство, впровадження політик і моніторинг їх дотримання. Пластові організації повинні документувати проходження навчання членством і підтримувати інформаційні кампанії (наприклад, через брошури, тренінги, «дні безпеки»).

7. Реагування на випадки

Зголошення випадків та реагування на них - це протокол для забезпечення справедливості та конфіденційності для постраждалих від насильства. Протоколи мають бути прозорими, опублікованими та доступними для усіх членів та приятелів Пласту, щоб за потреби могти швидко та ефективно реагувати на неприйнятну поведінку. Усі занепокоєння, які надходять згідно протоколу, потрібно сприймати серйозно та розслідувати їх.

Усі члени та приятелі Пластових організацій повинні знати що робити і до кого звертатися, коли стали свідками, чули від третіх осіб або отримали звернення від дитини про насильство та жорстоке поводження. Чим зрозуміліший протокол, тим охочіше йому будуть слідувати. Протоколи повинні включати способи реагування як на внутрішні проблеми щодо жорстокого поводження з дітьми так і на зовнішні.

Протокол реагування на випадки здійснюється відповідно до місцевого законодавства та затвердженої в пластовій організації протоколу реагування.

Усі підозри або повідомлення про насильство щодо дітей (з боку дорослих або інших дітей) підлягають негайному повідомленню через доступні канали Референту з безпеки пластової організації.

Канали повідомлення визначаються на рівні кожної пластової організації та мають бути доступними як для дорослих, так і для дітей.

Референт/-тура з безпеки, після отримання повідомлення забезпечує невідкладне реагування, яке зокрема включає:

- первинну оцінку повідомлення та визначення чи порушено політику та рівня ризику;
- забезпечення безпеки постраждалої дитини (за потреби — негайні захисні заходи);
- визначення необхідності термінової передачі інформації до компетентних органів відповідно до законодавства;
- запровадження тимчасових безпекових заходів (зокрема обмеження контактів, тимчасове відсторонення, зміна ролей або додатковий нагляд).

Такі заходи є превентивними і не означають встановлення вини.

Референт з безпеки організовує подальше опрацювання випадку, після первинної оцінки яке включає:

- інформування голови пластової організації та Головного референта безпеки протягом 24 годин;
- скликання групи внутрішнього розслідування (за потреби: координатор, юрист, психолог, представники відповідних осередків);
- проведення внутрішнього розслідування;
- прийняття рішення щодо подальших дій та, за потреби, передача матеріалів до державних органів.

Референт з безпеки забезпечує:

- комунікацію з усіма залученими сторонами у межах конфіденційності;
- регулярне інформування постраждалої сторони про хід розгляду;
- підготовку пропозицій та висновків групи внутрішнього розслідування для розгляду КПС або БПГ.

Якщо учасники випадку належать до різних пластових організацій, тоді розслідування веде Референт з безпеки організації, до якої належить ймовірний кривдник; обов'язково залучається Референт з безпеки організації, до якої належить постраждала сторона.

Якщо випадок стався на території третьої організації, додатково залучається Референт цієї організації.

8. Відповідальність за вчинення насильства над дітьми

Відповідальність за вчинення будь-якого насильства над дітьми є невідворотною.

У випадку порушення політик потрібно діяти у двох векторах.

Перший - згідно з місцевими законами Референт безпеки спільно з головою КПС виконують вимоги закону та прописують їх до політик пластової організації.

Другий вектор - внутрішньоорганізаційний. Рішення щодо наслідків порушення політики ухвалюються на підставі висновків внутрішнього розслідування та відповідно до компетенції КПС додатково до процедур закону. Це означає, що пластова організація може і має приймати рішення самостійно також.

У разі, якщо особа становить потенційну загрозу для дітей чи інших членів організації, а відсторонення триває понад шість місяців від зголошення випадку, КПС має право ухвалити рішення про виключення чи викреслення з організації.

Усі випадки фіксуються з дотриманням конфіденційності та повідомляються до крайового та світового проводу.

8.1 Види відповідальності та заходи реагування

У разі підтвердження насильства, сексуальних домагань або серйозних порушень політики ДОРОСЛИМИ, можуть застосовуватись такі заходи:

- відсторонення від роботи з дітьми;
- виключення з організації рішенням КПС відповідно до процедур пластових правильників;
- позбавлення пластових звань і нагород (за рішенням уповноважених органів);
- обов’язкове повідомлення державних органів відповідно до законодавства;
- внесення до внутрішнього переліку осіб, які не допускаються до роботи з дітьми.

У разі порушень зі сторони дітей рішення ухвалюються з урахуванням віку, інтересів дитини та законодавства.

Застосовуються:

- індивідуальні виховні та захисні заходи;
- залучення батьків/опікунів;
- підтримка постраждалої сторони;
- можливі обмеження участі в діяльності, застосування системи пересторог, викреслення та виключення;
- за потреби — повідомлення відповідних служб.

Усі рішення про відповідальність щодо дітей приймаються на рівні КПС із залученням виховника, зв’язкового, з обов’язковим повідомленням батьків та відповідних служб. У тому числі про пересторoги, виключення чи викреслення. Випадки веде Референт з безпеки на рівні з усіма іншими випадками, з урахуванням віку дітей та особливостей національного законодавства.

У випадках неприпустимої, але не злочинної поведінки щодо дітей зі сторони дорослих можуть бути наступні наслідки:

- письмове застереження та супровід Референта з безпеки;

- тимчасове відсторонення від роботи з дітьми;
- виключення з таборової, вишкільної, представницької діяльності
- обов’язкове навчання або оцінка компетентності.
- застосування системи пластових пересторог

У разі підтвердженого замовчування, саботажу або перешкоджання реагуванню:

- проводиться внутрішнє розслідування щодо дій відповідальних осіб;
- ухвалюється рішення про тимчасове відсторонення від керівних функцій;
- здійснюється оцінка подальшої придатності до діяльності в організації
- за результатами проведеної перевірки та оцінки відповідний уповноважений орган приймає остаточне рішення щодо подальшої участі відповідної особи в діяльності організації та/або можливості виконання нею відповідних функцій.

> *У випадках, що стосуються дітей, застосовуються відповідні виховні та захисні заходи із залученням батьків/опікунів та, за потреби, державних служб.*

9. Імплементація

Кожна пластова організація повинна скласти план імплементації, для того щоб:

- Прийняти власну політику захисту та кодекс поведінки, адаптовану до цих рамкових напрямних, з урахуванням місцевого законодавства;
- Призначити Референта з безпеки та повідомити ГПБ про його призначення та контакти;
- Інформувати всіх дорослих учасників про положення політики та забезпечити підписання Кодексу поведінки;
- Проводити обов’язкове навчання усіх нових дорослих і щорічне поновлення знань;
- Забезпечити доступність політики: на сайті, в приміщеннях, у роздаткових матеріалах таборів тощо для дорослих та дітей в доступній формі для кожного.

10. Моніторинг і звітування

Референти з безпеки пластових організацій щороку подають звіт до Головного референта з безпеки, який включає:

- Кількість та типи випадків (без персональних даних);
- Кількість пройдених навчань;
- Виявлені складнощі в реалізації політики;
- Потреби в додаткових ресурсах чи адаптації.
- Найкращі практики імплементації та реагування

Головний референт з безпеки складає узагальнений звіт для ГПБ:

- Рекомендації для національних організацій;
- Узагальнення найкращих практик;
- План дій на наступний період.

11. Перегляд політики

Ця рамкова політика **переглядається щонайменше раз на 3 роки** або частіше (у т.ч. й у випадку змін міжнародних стандартів, законодавства чи внаслідок серйозного випадку).

Пропозиції на перегляд можуть надходити від:

- Головного референта
- Пластових організацій
- Референтів пластових організацій
- Дійсних членів

Оновлення погоджуються Пленумом ГПБ та доводяться до всіх пластових організацій для перегляду їхніх локальних політик.

Термін імплементації напрямних пластовими організаціями – протягом 3 (трьох) років від дати затвердження цього документу.

ДОДАТОК

Особливості впровадження політики на рівні Булави Пластових Груп та Пластових Груп

1. Булава Пластових Груп (БПГ)

БПГ на основі повноважень, наданих у Положенні про Булаву Пластових Груп виконує функцію органу управління безпековою політикою на рівні пластових груп, аналогічно до ролі КПС на рівні країв. БПГ має повноваження ухвалювати рішення щодо порушень безпекових норм, що стосуються членів підпорядкованих Пластових Груп (ПГ) у внутрішньопластовому контексті. Рішення в юридичному контексті ухвалюються відповідно до місцевих законів.

На рівні БПГ обов'язково призначається **Референт з безпеки БПГ**, який:

- координує роботу Референтів з безпеки пластових груп
- моніторить реалізацію та оновлення політики захисту дітей на місцях;
- виносить проєкти рішень щодо членства у випадках порушення політики безпеки в пластових групах на сходинах БПГ
- є членом усіх комісій для внутрішнього розслідування випадку в Пластовій Групі

Референт з безпеки БПГ має усі повноваження та обов'язки, аналогічні Референту з безпеки в краях-членах КУПО, окрім тих, які стосуються співпраці з владою.

Кожна Пластова Група зобов'язана:

- обрати Референта з безпеки ПГ;
- подати його кандидатуру на затвердження до БПГ;
- взаємодіяти з Референтом з безпеки БПГ у межах реалізації напрямних.

БПГ відповідає за:

- моніторинг впровадження та оновлення політики захисту дітей у підпорядкованих ПГ;
- призначення та супровід роботи Референта з безпеки БПГ;
- розгляд серйозних випадків, отриманих від Референтів з безпеки ПГ, через координатора БПГ відповідно до пластових приписів та правильників;
- забезпечення навчання та підвищення кваліфікації референтів з безпеки ПГ.

Референт з безпеки БПГ:

- координує всі справи з безпеки в межах БПГ;
- є членом усіх комісій для внутрішнього розслідування випадку в ПГ
- приймає звітність від Референтів з безпеки ПГ;
- передає узагальнену звітність до Головного діловода з безпеки;
- має право ініціювати перевірки, надавати рекомендації, обов'язкові до виконання в межах БПГ.

2. Пластові Групи (ПГ)

Пластові Групи є первинними осередками реалізації політики безпеки. Вони несуть відповідальність за її дотримання на місцевому рівні.

Пластові групи розробляють та затверджують політику захисту дітей, адаптовану до цих Напрямних і вимог місцевого законодавства.

А також:

- подають політику на затвердження до БПГ;
- подають кандидатуру Референта з безпеки ПГ на затвердження БПГ;
- щорічно подають звіти про імплементацію політики Референту з безпеки БПГ;
- впроваджують безпекові компоненти (гутірки, інформування батьків, візуалізація правил у домівках) відповідно до цих Напрямних;
- проводять щорічні навчання для дітей і дорослих;
- працюють з місцевою владою та згідно з місцевим законодавством у випадку скарг щодо порушень цієї політики.

Референт з безпеки ПГ:

- підзвітний референту з безпеки БПГ;
- відповідає за впровадження політики в межах ПГ та гарантує дотримання стандартів;
- веде випадки насильства або підозр на нього, що виникають у Групі;
- у випадку зголошення скарги, скликає Групу для внутрішнього розслідування в організації з обов'язковим залученням Референта з безпеки БПГ;
- подає пропозиції рішень до БПГ;
- веде облік випадків та дані про проходження навчань;
- зобов'язаний негайно, не пізніше 24 годин, повідомляти референта з безпеки БПГ про усі випадки або скарги, що стосуються порушення політики чи кодексу поведінки;
- координує вишкільну, візуальну й інституційну складову безпеки в ПГ.

3. Розгляд випадків та відповідальність

У випадку порушення політики в ПГ:

- Референт з безпеки ПГ здійснює перевірку та ініціює комісію для внутрішнього розслідування в організації та діє відповідно до протоколу реагування;
- в юридичному полі діє відповідно до місцевого законодавства
- остаточне рішення щодо внутрішньоорганізаційної відповідальності ухвалюється БПГ на основі поданих матеріалів групи для внутрішнього розслідування.

У випадку насильства або гарасменту між дітьми:

- рішення приймається в межах ПГ за участі виховника чи зв'язкового /гніздового і відповідного уладового референта та референта з безпеки ПГ з обов'язковим повідомленням БПГ та батьків дітей;
- у випадках, визначених законом, інформація передається до соціальних служб чи поліції.

